
[2019-49 i 50-RE](#)

CAUSA 2019-49 i 50-RE

(Miquel Prats i d'altres c/ Principat d'Andorra)

Números de registre: 308-2019 i 309-2019. Recursos d'empara

Aute del 9 de setembre del 2019

BOPA núm. 79, del 25 de setembre del 2019

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 5 de juliol del 2019, per les representacions processals respectives dels Srs. Joan Pau Miquel Prats, Mauricio Escribano Sánchez, Enrique Rafael Graciá Cerdá, Ignacio Cardiel Lavilla, Josep Elfa Farré, Santiago de Roselló Piera, Anna Maria Bermejo Camp, Juan Cejudo Peña, Jaume Sansa Matamoros, Joana Reolid Castillo, Francisco Javier Filoso Fernández, Esteve García García, Josep González Frías i Isabel Camino Sarmiento Fuertes, mitjançant el qual interposen un recurs d'empara contra l'aute del 29 d'abril del 2019, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 17 de juny del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a un tribunal imparcial, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demanen al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a la jurisdicció en tant que accés a la justícia constitucional i a un tribunal imparcial, que es declari la nul·litat de les resolucions impugnades i que es retrotregui el procediment fins a la inadmissió a tràmit de l'incident de nul·litat d'actuacions sobre la base de l'article 18 *ter* de la Llei transitòria de procediments judicials, havent de resoldre seguint el procediment establert a l'article 18 *quater* d'aquesta Llei per tal com l'aute del 5 d'abril és una resolució ferma. Així mateix, demanen la suspensió dels efectes de la resolució impugnada, ja que atès que es fixava la data del judici oral i que en el seu incident de nul·litat d'actuacions es demanava també la retroacció del procediment al tràmit de l'article 123 del Codi de procediment penal per evitar la contaminació de la composició actual del Tribunal de Corts;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 5 de juliol del 2019, per les representacions processals respectives dels Srs. Joan Pau Miquel Prats, Mauricio Escribano Sánchez, Enrique Rafael Graciá Cerdá, Ignacio Cardiel Lavilla, Josep Elfa Farré, Isabel Camino Sarmiento Fuertes, Joana Reolid Castillo, Francisco Javier Filoso Fernández i Esteve García García, mitjançant el qual interposen un recurs d'empara contra l'aute del 2 de maig del 2019, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 17 de juny del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un tribunal imparcial i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demanen al Tribunal Constitucional que

atorgui l'empara sol·licitada, que declari la nul·litat de les resolucions impugnades i que declari que la composició del Tribunal de Corts amb membres que han fet Sala amb el magistrat recusat vulnera els drets esmentats. Subsidiàriament, que s'ordini a la Sala Penal que resolgui sobre el fons del recurs formulat per la via processal de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials, en ser la providència inici de l'incident de nul·litat d'actuacions una resolució ferma;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Considerant que, d'acord amb l'article 34.3 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, es podrà decidir en qualsevol moment de la tramitació acumular varis assumptes en un de sol per raó d'identitat o semblança d'objecte, el Tribunal Constitucional acorda acumular els recursos d'empara 2019-49-RE i 2019-50-RE.

Escollat l'informe de la magistrada ponent, Sra. Laurence Burgogue-Larsen;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 5 d'abril del 2019, el president del Tribunal de Corts va dictar una providència mitjançant la qual decidia designar el ponent, així com un magistrat per completar el Tribunal que havia de resoldre la causa penal 6000173/2016 (causa BPA), i, el mateix dia, el Tribunal de Corts, mitjançant aute acordava assenyalar les dates per a la celebració del judici oral.

1.2. Les representacions processals respectives dels recurrents van interposar contra cada una d'aquestes resolucions dos incidents de nul·litat d'actuacions, els primers, per la via de l'article 18 *ter* de la Llei transitòria de procediments judicials, i els segons, per la via de l'article 18 *quater* d'aquesta mateixa Llei.

1.3. El Tribunal de Corts, considerant que s'impugnaven resolucions no fermes, va donar tràmit als incidents interposats per la via de l'article 18 *ter* de la Llei esmentada, i per contra, va inadmetre a tràmit els incidents formulats per la via de l'article 18 *quater* (aute del 29 d'abril del 2019 per a la causa 2019-49-RE, i autes del 30 d'abril i del 2 de maig del mateix any, el primer impugnat en la causa 2019-41-RE, ja resolta, i el segon en la causa 2019-50-RE).

1.4. Les representacions processals respectives dels recurrents van formular recurs d'apel·lació contra els autes del 29 d'abril del 2019 i del 2 de maig del mateix any, i, el 17 de juny del 2019, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què acordava inadmetre a tràmit aquestes apel·lacions.

1.5. El 5 de juliol del 2019, les representacions processals respectives dels recurrents ressenyats en l'encapçalament van interposar recurs d'empara contra els autes del 29 d'abril i del 2 de maig del 2019, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra els autes del 17 de juny del mateix any, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica dels recurrents

- En ambdós recursos d'empara els recurrents discrepen de la interpretació efectuada pels tribunals ordinaris en relació amb el caràcter no ferm de les resolucions impugnades, que consideren mers tràmits per impulsar el procediment.
- Segons el seu parer, una resolució és ferma quan no s'admet cap recurs d'apel·lació en contra, independentment que es tracti de decisions de tràmit o resolutives.
- Atès que les resolucions impugnades no es poden recórrer, manifesten que cal considerar-les fermes i que, per tant, cal seguir la via procedimental establerta a l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials per presentar un incident de nul·litat d'actuacions contra elles.
- La posició dels tribunals ordinaris en relació amb la no fermesa de les decisions impugnades té per conseqüència una vulneració dels drets fonamentals reconeguts a l'article 10 de la Constitució, en concret la dels drets a una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, però també la del dret a l'accés al Tribunal Constitucional.
- Al·leguen que de la interpretació conjunta de l'article 6 de la Llei qualificada de la Justícia i de l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, s'arriba a la conclusió que no es pot interposar recurs d'empara contra les decisions que resolen l'incident de nul·litat d'actuacions presentat contra resolucions no fermes.
- Per tant, després de fer un repàs sobre l'evolució del procediment per presentar un recurs d'empara des de l'any 1993, manifesten que la interpretació efectuada pels tribunals ordinaris esdevé una trava a l'empara constitucional pel fet de considerar que les decisions de tràmit, en no resoldre sobre el fons del procés, no són fermes, i, per consegüent, no poden fer l'objecte de l'incident de nul·litat d'actuacions de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials, impedit d'aquesta manera, l'accés al recurs d'empara.
- Destaquen que el legislador parla de resolució "*ferma*", no de resolució que resolgui sobre el fons del procés o que posi fi al procés.
- També destaquen que les vulneracions dels drets que conformen el dret a la jurisdicció no només es poden produir en el pronunciament sobre el fons; afegeixen que precisament, les situacions d'indefensió, de parcialitat o d'imparcialitat dels tribunals són per natura qüestions pròpies del procediment i tenen una natura processal i garantista respecte del fons que es decideix.
- Així mateix al·leguen que els tribunals ordinaris, en el marc dels incidents de nul·litat d'actuacions, han de resoldre sobre el respecte dels drets fonamentals en les seves pròpies actuacions i en el cas de la via de l'article 18 *ter* esmentat, aquesta actuació no podrà ser objecte de revisió fins que s'obtingui una resolució definitiva, quedant els recurrents sense protecció immediata i podent obtenir, si s'escau, passats els anys, una declaració de la vulneració tardana, inefectiva i sovint merament testimonial.
- En relació amb aquest punt, en el recurs 2019-49-RE es demana la retroacció del procediment per

tal que es declari que l'aute del 5 d'abril del 2019 és una resolució ferma i que se segueixi el procediment establert a l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials, i, en el recurs 2019-50-RE, es demana, de manera subsidiària, que la Sala Penal resolgui sobre el fons del recurs d'apel·lació formulat per la via processal de l'article 18 *quater* esmentat.

- En el recurs 2019-50-RE, els recurrents al·leguen, a més, sobre el fons de la providència del 5 d'abril del 2019, dictada pel president del Tribunal de Corts objecte de l'incident de nul·litat d'actuacions: consideren que cal renovar la totalitat dels magistrats que composaven el primer Tribunal de Corts a causa de la recusació del magistrat que n'era el president i el ponent, recordant que es va decidir sobre molts aspectes del procés, retornant el cas a la fase d'instrucció, desestimant la realització de proves i coneixent, entre d'altres, sobre el fons de l'afer per resoldre qüestions tant de naturalesa material com processal.

- Per recolzar aquesta afirmació citen la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, recaiguda en el cas Otegui Mondragón i d'altres c/ Espanya, i del Tribunal Suprem espanyol, en concret la sentència 766/2014, en què es va considerar que la manca d'imparcialitat del president d'un tribunal s'estenia necessàriament al conjunt dels magistrats i havia de dur a un procés nou amb magistrats diferents.

- Sobre aquest punt, demanen al Tribunal Constitucional que declari la nul·litat de les resolucions impugnades i que declari que la composició del Tribunal de Corts amb membres que han fet Sala amb el magistrat recusat vulnera el dret a un tribunal imparcial.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal indica que la Llei 24/2018 del Codi de procediment civil, va incorporar dues modificacions en relació amb l'incident de nul·litat d'actuacions en funció que les resolucions impugnades fossin fermes (article 18 *quater*) o no fermes (article 18 *ter*).

- Considera que les resolucions mitjançant les quals es determina la composició d'un tribunal o s'assenyala la celebració del judici oral no són decisions fermes, perquè no són decisions definitives, ni resolen sobre el fons, ni posen fi al procediment.

- Per consegüent, després de retranscriure literalment l'article 18 *ter* esmentat, reitera que la resolució impugnada no és ferma en el sentit de no definitiva i conclou que cal aplicar l'apartat 3 d'aquest article que disposa que contra l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions no es pot interposar cap recurs, sense perjudici que es pugui plantejar la qüestió en virtut dels recursos que escaiguin contra la sentència o la resolució definitiva.

- Per aquest motiu, la Sala Penal acorda la inadmissió a tràmit dels recursos d'apel·lació plantejats contra la inadmissió a tràmit dels incidents de nul·litat d'actuacions presentats davant el Tribunal de Corts.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa la qüestió constitucional que s'ha de resoldre és la de saber si la interpretació dels nous articles (18 *ter* i 18 *quater*) de la Llei transitòria de procediments judicials, efectuada pel Tribunal de Corts i per la Sala Penal, vulnera diversos drets protegits per l'article 10 de la Constitució, entre els quals, el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret i el dret a l'accés a la justícia constitucional.

3.5. En aquest cas, i recordant que les jurisdiccions ordinàries són d'antuvi competents per interpretar la legislació ordinària i, de manera més precisa, els textos de naturalesa processal, aquest Tribunal Constitucional considera que la interpretació efectuada pel Tribunal de Corts i per la Sala Penal no és arbitrària, absurda o irraonable.

3.6. Efectivament, no s'ha vulnerat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, ni el dret a la jurisdicció en la mesura en què, d'acord amb la filosofia inherent al recurs d'empara, que és una via de dret subsidiària, una vulneració eventual dels drets fonamentals en el decurs d'un procés ordinari podrà ser examinada *in fine* pel Tribunal Constitucional una vegada s'hagin esgotat totes les vies de dret.

3.7. Efectivament, tampoc hi ha vulneració del dret a accedir a la justícia constitucional perquè, contràriament a allò que temen els recurrents, la combinació de l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional i de l'article 18 *ter in fine* de la Llei transitòria de procediments judicials no es pot interpretar com impedint als justiciables accedir a la justícia constitucional. Sigui quina sigui la filosofia de la nova regulació de l'incident de nul·litat d'actuacions, aquesta no ha de tenir com a conseqüència destorbar l'accés a la justícia constitucional (veg. en el mateix sentit, la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans del 6 de juliol de 1999, Millan i Tornes c/ Andorra).

Per tot això que s'ha exposat.

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

1. Acordar l'acumulació dels recursos d'empara 2019-49-RE i 2019-50-RE.
2. No admetre a tràmit el recurs d'empara acumulat 2019-49 i 50-RE interposat per les

representacions processals respectives dels Srs. Joan Pau Miquel Prats, Mauricio Escribano Sánchez, Enrique Rafael Graciá Cerdá, Ignacio Cardiel Lavilla, Josep Elfa Farré, Santiago de Roselló Piera, Anna Maria Bermejo Camp, Juan Cejudo Peña, Jaume Sansa Matamoros, Joana Reolid Castillo, Francisco Javier Filoso Fernández, Esteve García García, Josep González Frías i Isabel Camino Sarmiento Fuertes.

3. Notificar aquest aute a les representacions processals respectives dels recurrents, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

4. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 9 de setembre del 2019.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat